

Maqola: Tarixiy xotira va Shayxzoda ijodi

Qodirov Islomjon Iqboljon o‘g‘li

Toshkent Davlat Transport Universiteti talabasi

qodirovislomjon316@gmail.com

+998910066778

Annotatsiya: Ushbu maqolada Maqsud Shayxzoda ijodining asosiy yo‘nalishlaridan biri — tarixiy xotirani asrash va tiklash g‘oyasi tahlil qilinadi. Shayxzoda o‘z asarlarida o‘zbek xalqining shonli o‘tmishini, buyuk siymolarini, tarixiy voqealarni badiiy talqin etib, milliy ong va tarixiy xotirani mustahkamlashga xizmat qilgan. Maqolada adibning tarixiy dramalari va she‘riy asarlarida tarixiy xotira qanday badiiy ifodalanganligi, bu g‘oyaning milliy o‘zlikni anglashdagi o‘rni yoritiladi.

Abstract: This article analyzes one of the main directions of Maqsud Shaikhzoda's work - the idea of preserving and restoring historical memory. In his works, Shaikhzoda artistically interpreted the glorious past of the Uzbek people, great figures, and historical events, thereby strengthening national consciousness and historical memory. The article examines how historical memory is artistically expressed in the writer's historical dramas and poetic works, and the role of this idea in the understanding of national identity.

Kalit so‘zlar: Tarixiy xotira, ijodkor, adabiyot arbobi, “Jaloliddin Manguberdi”, “Mirzo Ulug‘bek”, “Alisher Navoiy” dramalari, jasorat, vatanparvarlik, ma‘rifat va adolat g‘oyalari.

Keywords: Historical memory, creator, literary figure, dramas "Jaloliddin Manguberdi", "Mirzo Ulugbek", "Alisher Navoi", ideas of courage, patriotism, enlightenment and justice.

Kirish

Tarixiy xotira — xalqning o‘zligini anglash, ma‘naviy mustahkamlik va milliy g‘ururning muhim manbai. O‘zbek adabiyotida tarixiy xotirani yodga soluvchi, uni adabiy badiiy obrazlar orqali ifodalovchi adiblar qatorida Maqsud Shayxzoda alohida o‘rin tutadi. Shayxzoda o‘z asarlarida tarixiy haqiqatni badiiy tafakkur bilan uyg‘unlashtirib, o‘zbek xalqining buyuk o‘tmishini jonlantirdi va uni bugungi avlod uchun ibrat manbaiga aylantirdi.

Shayxzodaning tarixga badiiy yondashuvi

Maqsud Shayxzoda tarixga faqatgina tarixchi sifatida emas, balki ijodkor, adabiyot arbobi sifatida yondashdi. U tarixiy shaxslar va voqealarni badiiy obrazlar orqali tasvirlab, ular orqali o‘z zamonasining ijtimoiy, ma’naviy ehtiyojlariga javob berdi.

Uning “**Jaloliddin Manguberdi**”, “**Mirzo Ulug‘bek**”, “**Alisher Navoiy**” kabi dramalari tarixiy xotirani uyg‘otish va mustahkamlashga xizmat qildi. Shayxzoda o‘z qahramonlari orqali jasorat, vatanparvarlik, ma’rifat va adolat g‘oyalari targ‘ib etdi.

Tarixiy shaxslar va ularning badiiy talqini

Shayxzoda tarixiy shaxslarning obrazini yaratishda ularning shaxsiy fazilatlari bilan bir qatorda, tarixiy sharoitni, zamonaviy ehtiyoj va qadriyatlarni ham hisobga olgan.

- **Jaloliddin Manguberdi** obrazi — mardlik, vatanparvarlik va or-nomus ramzi.
- **Mirzo Ulug‘bek** obrazi — ilm-fan va ma’rifatni ulug‘lovchi, ilmga sadoqat timsoli.
- **Alisher Navoiy** — adolat, insonparvarlik va ma’naviy kamolot timsoli sifatida ifodalanadi.

Bu obrazlar orqali Shayxzoda nafaqat tarixni eslatar, balki o‘z zamonasida ham xalqni ma’rifat va vatanparvarlikka undar edi.

Tarixiy xotira va milliy o‘zlik

Maqsud Shayxzoda uchun tarixiy xotirani jonlantirish — milliy o‘zlikni anglash va mustahkamlash bilan chambarchas bog‘liq edi. U asarlarida tarixiy xotirani saqlash, uni yosh avlodga yetkazish orqali xalq ruhiyatini, o‘zligiga sadoqatini mustahkamlashni maqsad qilgan.

Shayxzoda adabiyoti orqali xalq o‘zining buyuk ajdodlarini eslaydi, ularning orzu-ideallari bugungi avlod ongida yashaydi. Aynan shu ma’noda Shayxzoda ijodi tarixiy xotiraning tirik ifodasi, milliy tafakkurning mustahkam asosi bo‘lib xizmat qiladi.

Zamonaviy xotira va Shayxzoda merosi

Bugungi kunda ham Shayxzodaning tarixiy dramalari va she’rlari o‘z dolzarbligini saqlab qolmoqda. Uning asarlari xalqimizga o‘z tarixini unutmaslik, ajdodlar ruhiga hurmat bilan qarash, o‘z-o‘zini anglash va qadrlash zarurligini eslatadi.

Shayxzoda yaratgan tarixiy obrazlar — bu faqat badiiy timsollar emas, balki tarixiy xotiraning mangu tirik guvohlaridir. Ularning kuchi va ta’siri har bir avlod uchun ma’naviy saboq bo‘lib xizmat qiladi.

Xulosa

Maqsud Shayxzoda ijodi tarixiy xotirani asrash va mustahkamlashda bebaho xizmat ko‘rsatgan. Uning dramalari va she’riy asarlari orqali o‘zbek xalqining buyuk o‘tmishi, qahramonlik ruhi va ma’naviy qadriyatlari avloddan avlodga o‘tmoqda. Shayxzoda

milliy o‘zlikni, tarixiy xotirani asrab-avaylash, uni badiiy ifoda orqali abadiylashtirish borasida o‘zbek adabiyoti tarixida unutilmas iz qoldirgan.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. MAQSUD SHAYXZODA BUYUK TARJIMON. Tursinaliyev Dilshodjon Murodjonovich, Qodirov Islomjon Iqboljon o‘g‘li.
2. Naim Karimov, Maqsud Shayxzoda: Ma’rifiy-biografik roman. – T.: “Sharq”, 2009.
3. Internet ma’lumotlari.